

DR
K3NC2R1
HUS4T

DR
Symfoni
Orkestret
Danish National
Symphony Orchestra

Torsdag 7. september 2017 kl. 19.30
Fredag 8. september 2017 kl. 19.30

LUISI & NIELSENS 5.

DR SymfoniOrkestret
Fabio Luisi, dirigent
Julia Fischer, violin

PRO GRAM

Torsdag 7. september kl. 19.30
Fredag 8. september kl. 19.30

DR Koncerthuset
koncertsalen

DR SymfoniOrkestret

Fabio Luisi
dirigent

Julia Fischer
violin

Johannes Søb Hansen
koncertmester

Torsdagskoncerten sendes
direkte i P2. Koncerten og
genudsendes søndag
10. september kl. 12.15.

Mød Musikken

Der er koncertintroduktion
kl. 18.30 i koncertsalen med
P2-værten Esben Tange, der
fortæller om programmet og
interviewer medvirkende fra
koncerten.

I koncertpausen vil der
være cd-salg i foyeren, hvor
publikum har mulighed for at
købe indspilninger med
Julia Fischer.

HANS WERNER HENZE (1926-2012)
II Vitalino raddoppiato (1977)

Varighed: ca. 35'

PAUSE (30') CA. KL 20.05

CARL NIELSEN (1865-1931)
Symfoni nr. 5, opus 50 (1920-1922)

- I Tempo giusto. Adagio
- II Allegro. Presto. Andante poco tranquillo. Allegro

Varighed: ca. 34'

Hans Werner Henze

Il Vitalino raddoppiato

Af Jens Cornelius

Violinisten Julia Fischer har de seneste år investeret sine talenter i et overset værk: Hans Werner Henzes violinkoncert *Il Vitalino raddoppiato*. Det har kun været indspillet få gange, og der er ingen andre violinister på Julia Fischers niveau, der har værket på repertoire. I aften opføres violinkoncerten for første gang i Danmark.

Stykket blev uropført
ved Salzburg

Festspillene 1978
af violinisten Gidon
Kremer og DR
SymfoniOrkestrets
senere chefdirigent
Leif Segerstam.

Hans Werner Henze var Tysklands store, altfavnende modernist i anden halvdel af det 20. århundrede. En uhyre produktiv og omdiskuteret komponist, der arbejdede i mange genrer og udviklede sig konstant. Efter en barsk opvækst i krigens skygge forlod Henze i 1953 Tyskland og flyttede til Italien. Der finder man baggrunden for hans usædvanlige violinkoncert *Il Vitalino raddoppiato* fra 1977.

Titlen er finurlig. Henze tager udgangspunkt i et stykke af den italienske barokkomponist Tomaso Vitali, der havde tilnavnet Il Vitalino. Det italienske tillægsord raddoppiato betyder 'fordoblet'. Fordoblingen af 'Vitalino' sker ved at Henze bygger på Vitalis stykke og udvider det med sin egen musik. Der er altså to komponister på spil. Også på metaplanet er det 'dobbeltmusik': Et stykke musik, der handler om musik.

Grundlaget er Vitalis *Chaconne i g-mol*. En chaconne er et variationsværk bygget over en 'rundgang', hvor samme korte sekvens af akkorder gentages igen og igen. Mellem Vitalis variationer indskyder Henze sine egne bidrag. I begyndelsen går sammenfletningen af fortid og nutid ganske glat. Senere udvikler det sig meget anderledes.

Efter godt 20 minutter standser musikken op, og solisten fortsætter alene. Henze forlader sit italienske forbillede, dur og mol opløses fuldstændigt, og selv om Vitalis tema bliver citeret igen til allersidst, er det nu kun som et minde. Henze har forladt sin fantasiven Vitalino og fundet sig selv.

Julia Fischer havde haft partituret til Henzes stykke liggende i flere år, men kiggede først på det efter Henzes død i 2012. Hun slog op på side 1, og tænkte straks: "Det kender jeg godt!", for hun havde allerede som ung spillet Vitalis oprindelige chaconne.

Hun siger, at *Il Vitalino raddoppiato* er det vanskeligste stykke, hun nogensinde har indstuderet. En af Henzes variationer er i praksis uspillelig, siger hun, og dertil kommer den grundlæggende udfordring, at solisten skal spille uafbrudt. "Men jeg er fuldstændig betaget af stykket", siger hun.

Vi slutter af med at give Henze ordet i et uddrag fra hans meget smukke introduktion til værket:

Tomaso Vitalis Chaconne er et meget særligt ungdomsminde for mig. Det forekom mig dengang, at denne musik kunne gennemlyse og fastholde mine drømme, at den rummede alle de erkendelser og tanker, jeg ikke selv kunne artikulere eller forestille mig. Der var et velbehag i denne musik, en ro, en varig tilstand af længselsfuldhed. En dvælen, en trøst. Noget fjernt i tid og rum, som var mig fremmed og dragende.

Jeg kan godt lide Tomaso Vitalis tilnavn, "Vitalino". Det giver mig et billede af en ung mand, en italiener fra Bologna i adfærd og udseende. Alligevel kan jeg endnu bedre lide hans komposition. Så jeg har forsøgt at lave en hyldest, hvor min pen har tilføjet en eller to variationer til hver af hans.

Man kan i partituret se, hvad der er af Tomaso, og hvad der er af mig. Høre det kan man også, og på den måde kan man måske følge processen, hvori jeg danner min forestilling om Tomaso og forløser den i 1700-talsstil. Affektudtrykkene og basgangen har jeg ladet stå, det moderne og ukonventionelle ved originalen er blevet understreget. Nu synger vi sammen, på hans sprog, om de samme ting.

Carl Nielsen

Symfoni nr. 5

Carl Nielsens musik sammenlignes ofte med en naturkraft, og ingen steder passer den beskrivelse bedre end på hans 5. symfoni fra 1920-22. Ved siden af naturkræfterne rummer symfonien også en rungende efterklang af menneskets egne kræfter, som havde hæret i 1. Verdenskrig. Nielsen ville ikke medgive, at det ligefrem er en krigssymfoni, men bemærkede dog: "Der er ikke én af os, der er den samme nu som før krigen."

I sin 5. Symfoni dropper Carl Nielsen den klassiske skabelon, der siger, at en symfoni skal have fire satser. I stedet er symfonien i to halvdele. Musikken begynder i en urtilstand, der holdes i skak af to temaer. Denne spændingsbalance bliver brudt af en tromme, men retter sig igen, og halvvejs inde i første sats er verden øjensynligt atter fredfyldt. Det kulminerer i en hymne, hvor horn og strygere stræber mod himlen.

Men overvægten kan ikke bare sådan tippe over til det gode. Mørket angriber med trommen som spydspids, og den har kræfter til at skabe et ragnarok. Nielsen beder trommeslageren om spille "i sit eget tempo, som ville han for enhver pris forstyrre musikken." Det udvikler sig til en undergangstilstand, hvor trommeslageren efter Carl Nielsens instruks "fantaserer ganske frit med alle mulige opfindelser." Denne skæbnekamp – et af de første eksempler på tilfældighedsmusik i en symfoni – falder ud til lysets side. Trommen trækker sig tilbage, men er dog stadig i live, da den forsvinder bagud i orkestret. Omgivelserne synker sammen i fred.

Anden del af symfonien er et billede på en ny verdensorden. Man hører mennesket tage korporligt favntag med udfordringerne, og indsatsen foregår med manisk energi. Men udholdenheden mangler, og oplægget går i stå som en gammel motor. En djævelsk fuga tager over, og den splitter musikken i stedet for at bygge op. Fremskridtet brænder sammen. Nu vender andensatsens ivrige hovedtema tilbage, denne gang spillet langsomt og svagt. Det åbner for en magisk rejse, der flerstemmigt bevæger sig nærmere og nærmere mod lyset. Som afslutning hører man hovedtemaet i sin oprindelige form, helt sejrssikkert. Toppen er nået.

EN KNYTNÆVE I ANSIGTET

Da Carl Nielsen arbejdede på sin 5. symfoni, havde han status som Danmarks nationalkomponist. Hans folkelige sange havde givet ham et stort publikum, men i koncertsalen var han ikke ubetinget populær. Man frygtede, at han i udviklingens navn ville ødelægge alt det beundringsværdige, han i øvrigt havde skabt. Ofte nåede publikum ikke at komme sig over hans seneste eksperiment, før Nielsen stak af i en ny faretruende retning.

**I aften er det
allerførste gang, DR
SymfoniOrkestrets
italienske
chefdirigent Fabio
Luisi dirigerer Carl
Nielsens 5. Symfoni.**

Symfoni nr. 5 kostede ham endnu engang opbakning. Hans gamle støtte, komponisten og dirigenten Victor Bendix, beskrev harmdirrende symfonien som "denne urenlige løbegravsmusik, dette frække bedrag, denne knytnæve i ansigtet". Det var ifølge Nielsen selv den hårdeste kritik, han kunne få. Langt værre end meddelelsen om, at der ved førsteopførelsen i Stockholm i 1924 udbrød panik, da store dele af publikum udvandrede under 1. sats "med rædsel og vrede malede i deres ansigt", som pressen skrev.

I 1920'erne blev symfonien spillet i bl.a. Berlin og Paris og opført af berømte dirigenter som Wilhelm Furtwängler, Pierre Monteux og Jascha Horenstein. Det definitive gennembrud kom i 1962, da symfonien blev indspillet af New York Filharmonikerne og Leonard Bernstein. I dag står Carl Nielsens 5. symfoni som ikke blot et af hans stærkeste værker, men som en af de mest originale symfonier fra det 20. århundrede overhovedet.

Dirigent

Fabio Luisi

Fotograf: Barbara Luisi

- **Fabio Luisi**
- **Italiensk dirigent, født 1959 i Genova**
- **Chefdirigent for DR SymfoniOrkestret siden 2016**
- **Er desuden chefdirigent for Zürich Operaen**

Fabio Luisi har siden 2016 været chefdirigent for DR SymfoniOrkestret. Han er en af verdens førende dirigenter, en knivskarp, kræsen musiker, der ikke går på kompromis for at opnå det ypperste.

Den 58-årige italiener er født i Genova og uddannet som pianist og dirigent. Han deler sin karriere mellem opera og orkestermusik – og mellem flere faste stillinger. Udover posten hos DR SymfoniOrkestret er han chefdirigent for Zürich Operaen og begynder til næste år også som musikchef for Operaen i Firenze.

Tidligere har Fabio Luisi været chefdirigent for bl.a. Wiener Symfonikerne, RadiosymfoniOrkestret i Leipzig og Dresdens Statskapel og førstedirigent ved Metropolitan Operaen. Luisi mødte DR SymfoniOrkestret første gang i 2010 – “og jeg har elsket orkestret lige siden”, siger han. “Det er et privilegium for mig at skabe musik sammen med så velspillende musikere.”

Fabio Luisis kontrakt hos DR SymfoniOrkestret varer foreløbig indtil 2020. Her dirigerer han især megen senromantisk musik, og han er i fuld gang med at undersøge Carl Nielsens værker. Tidligere har han dirigeret *Helios-ouverturen* og Symfoni nr. 2 og 6. I aften opfører han for første gang den mægtige Symfoni nr. 5.

”Carl Nielsen og jeg har et kærlighedsforhold, som er nyt og fuldt af begejstring. Jeg går på opdagelse i ham og elsker ham – og jeg håber, han også elsker mig!”, siger Fabio Luisi. ”Carl Nielsen er en interessant, kompleks og original komponist, der ikke forsøger at efterligne nogen. Han er sig selv og har sit eget personlige sprog. Det kan undertiden være meget mærkeligt – især i Symfoni nr. 5 – men det er også vittigt, begejstret og dybsindigt. Jeg er meget taknemmelig for, at jeg får lov til at komme tæt på hans musik, for det er ikke noget, der giver sig selv.”

Violin

Julia Fischer

Fotograf: Felix Broede

- **Julia Fischer**
- **Tysk violinist, født 1983 i München**
- **Global karriere som solist og kammermusiker**

Det er i aften 3. gang, den tyske violinist Julia Fischer kan opleves som solist med DR SymfoniOrkestret. Hun er uden diskussion en af de førende violinister i verden i dag.

Hun er 34 år, født i München. Hendes mor er pianist og faderen matematiker, og allerede som barn var Julia Fischer en fremragende musiker. 13 år gammel vandt hun Eurovisionens solistkonkurrence for unge musikere.

I 2003 havde hun en sensationel debut i Carnegie Hall i New York og i 2004 udkom hendes første soloalbum. Siden da har hun haft en imponerende karriere, hvor hun i høj grad selv bestemmer, hvad hun spiller, og hvem hun arbejder sammen med.

Julia Fischer har optrådt over det meste af verden, både som kammermusiker og som solist med orkester. Denne sommer har hun brugt i samspil med gode venner ved forskellige tyske kammermusikfestivaler. Som solist har hun det sidste års tid koncentreret sig om violinkoncerter fra det 20. århundrede, og hun lægger alle sine talenter i at præsentere publikum for den sjældent hørte violinkoncert af Hans Werner Henze, hun spiller i aften.

Siden sit tidlige gennembrud har hun lavet højt roste indspilninger af violinkoncerterne af Tjajkovskij, Prokofjev, Sjostakovitj, Dvořák, Brahms, Bruch, Bach og Mozart samt kammermusik af Mendelssohn og Schubert. Hendes seneste album er en duoplade med cellisten Daniel Müller-Schott.

Hvad de færreste ved er, at Julia Fischer faktisk også er en fremragende pianist. Leder man lidt, kan man finde en koncertoptagelse (både på dvd og Youtube), hvor hun er solist i Griegs Klaverkoncert! Hun arbejder også som violinprofessor i München, er yogaentusiast – og spiller for øvrigt på en kostbar Guadagnini-violin fra 1742.

HVAD, HVOR OG HVORDAN I DR KONCERTHUSET

Restauranten: Supplér din koncertoplevelse med en hyggelig og lækker middag i DR Koncerthuset Restaurant. På drkoncerthuset.dk kan du læse mere om restauranten og månedens menu. Det er nødvendigt at reservere bord i forvejen, og det kan gøres på e-mail: book1bord@dr.dk eller telefonisk på 35206360 (hverdage 12-16).

Garderoben er bemandet, gratis og befinder sig i foyeren. Af sikkerhedshensyn er det ikke tilladt at medbringe overtøj og store tasker i koncertsalen.

Pausedrinken kan bestilles og forudbetales i baren inden koncerten – så står den klar til dig i pausen.

ZERVED: På koncertdagen kan du også købe din pausedrink ved hjælp af en smartphone:

- I Download gratis "Zerved" (via app-store eller Google Play)
- II Bestil og betal
- III Hent din drink i vores "Zerved-bar"

Parkeringen: Vi har fået nyt parkeringssystem, der er forudbetalt. Det vil sige, at man køber en P-billet i billetautomaten til et bestemt tidsrum og placerer den synligt i forruden på bilen. Det er ikke længere muligt at forudbetale sin parkering inde i DR Koncerthuset.

Rundvisninger: DR har en række rundvisnings-tilbud og tilpasser gerne rundvisninger efter dine behov. Besøg drkoncerthuset.dk.

Udlejning/konferencer: DR Koncerthuset danner en unik og professionel ramme om ethvert arrangement. Læs mere på DR Koncerthuset's hjemmeside eller kontakt os direkte på email: lejkoncerthuset@dr.dk.

Gruppearrangementer: DR Koncerthuset kan altid skræddersy et gruppearrangement til dig, fx en middag med rundvisning og efterfølgende koncert. Du kan kontakte os på 35206100 eller på email: gruppesalg@dr.dk og få et uforpligtende tilbud.

FÅ NYHEDER OM DR KONCERTHUSET

Nyhedsbrevet: Få alle nyheder om kommende koncerter, konkurrencer og specialtilbud direkte i din indbakke. Tilmeld dig på drkoncerthuset.dk.

Facebook: Koncerthuset er også på Facebook. Her kan du få krydderier til din koncertoplevelse, kommentere, stille spørgsmål og få svar med det samme.

Følg os på facebook.com/drkoncerthuset.

DR's koncertvirksomhed støttes af blandt andre:

A.P. Møller og Hustru Chastine Mc-Kinney Møllers Fond til Almene Formaal
Aage og Johanne Louis-Hansens Fond
Knud Højgaards Fond
Augustinus Fonden
Carl Nielsen og Anne Marie Carl-Nielsens Legat
Beckett-Fonden
Statens Kunstfond
Oticon Fonden
Damco. Global logistics. Individual solutions.